

การศึกษาเปรียบเทียบการเล่าเรื่องและสื่อความหมายในมิวสิกวิดีโอเพลงลูกทุ่งยุคคลาสสิกกับยุคร่วมสมัย

ภูมิสิทธิ์ กฤตพิพัฒน์โชติ*

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตินันท์ บุญภาพ คอมม่อน**

บทคัดย่อ

การศึกษาเปรียบเทียบการเล่าเรื่องและสื่อความหมายในมิวสิกวิดีโอเพลงลูกทุ่งยุคคลาสสิกกับยุคร่วมสมัย เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์ตัวบท (Textual Analysis) ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบการนำเสนอ วิธีการเล่าเรื่อง การสื่อความหมายและอุดมการณ์ที่ปรากฏในมิวสิกวิดีโอเพลงลูกทุ่งยุคคลาสสิกกับยุคร่วมสมัย ซึ่งเลือกศึกษามิวสิกวิดีโอเพลงลูกทุ่งยุคละ 10 มิวสิกวิดีโอเพลง

ผลการวิจัยพบว่า มิวสิกวิดีโอเพลงลูกทุ่งยุคคลาสสิกมีการใช้รูปแบบการนำเสนอแบบการแสดงเป็นหลักมากที่สุด ขณะที่มิวสิกวิดีโอเพลงลูกทุ่งยุคร่วมสมัยมีการใช้รูปแบบการนำเสนอการแสดงและการสื่อความหมายผสมกันมากที่สุด นอกจากนี้มิวสิกวิดีโอเพลงลูกทุ่งยุคคลาสสิกมีโครงเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารภาพลักษณ์ของศิลปินมากที่สุด อย่างไรก็ตามมิวสิกวิดีโอเพลงลูกทุ่งยุคร่วมสมัยมีโครงเรื่องเกี่ยวกับความรักและโครงเรื่องเกี่ยวกับผู้หญิงมากที่สุด ส่วนแก่นเรื่องในมิวสิกวิดีโอเพลงลูกทุ่งยุคคลาสสิกมักสะท้อนภาพลักษณ์ของศิลปินและแสดงให้เห็นถึงความเจ้าชู้ของผู้ชายและการต่อสู้ต่อรองของผู้หญิงในยุคคลาสสิก ขณะที่แก่นเรื่องในมิวสิกวิดีโอเพลงลูกทุ่งยุคร่วมสมัยมีการพูดถึงการต่อสู้ต่อรองของผู้หญิงออกหัก การพยายามในความรัก ความสนุกสนานของศิลปินและมีการโฆษณาแฝงในมิวสิกวิดีโอเพลง นอกจากนี้ลักษณะของตัวละครในมิวสิกวิดีโอเพลงลูกทุ่งยุคคลาสสิกมีตัวละครที่มีลักษณะแบบตายตัวมากที่สุด ขณะที่ลักษณะของตัวละครในมิวสิกวิดีโอเพลงลูกทุ่งยุคร่วมสมัย พบตัวละครที่มีลักษณะรอบด้านมากที่สุด นอกจากนี้พบว่ามิวสิกวิดีโอเพลงลูกทุ่งยุคคลาสสิกมีการใช้ความขัดแย้งภายในจิตใจของตัวละครมากที่สุด ขณะที่ลักษณะความขัดแย้งในมิวสิกวิดีโอเพลงลูกทุ่งยุคร่วมสมัยมีความขัดแย้งระหว่างคนกับคนมากที่สุด และพบว่ามิวสิกวิดีโอเพลงลูกทุ่งในยุคคลาสสิกมีการใช้ฉากที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของตัวละครมากที่สุด ขณะที่ลักษณะของฉากในมิวสิกวิดีโอเพลงลูกทุ่งยุคร่วมสมัยมีการใช้ฉากที่มีการประดิษฐ์ขึ้นมากที่สุด และพบว่ามิวสิกวิดีโอเพลงลูกทุ่งยุคคลาสสิกมีมุมมองการเล่าจากศิลปินมากที่สุด ขณะที่มิวสิกวิดีโอเพลงลูกทุ่งยุคร่วมสมัยมี

* นักศึกษาหลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต กลุ่มวิชานิเทศศาสตร์สื่อสารมวลชน

** อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มุมมองบุคคลที่หนึ่งมากที่สุดนอกจากนั้นมิวสิกวิดีโอเพลงลูกทุ่งยุคคลาสสิกยังมีการสื่อความหมายผ่านการใช้แสงจากธรรมชาติมากที่สุด และมิวสิกวิดีโอเพลงลูกทุ่งยุคร่วมสมัยมีการใช้แสงจากธรรมชาติและการจัดแสงเบื้องต้นเพื่อเน้นศิลปินมากที่สุด อย่างไรก็ตามมิวสิกวิดีโอเพลงลูกทุ่งยุคคลาสสิกมีการใช้ขนาดภาพระยะไกล (Long Shot) ระยะใกล้ปานกลาง (Medium Close Up) และระยะปานกลาง (Medium Shot) มากที่สุด ขณะที่มิวสิกวิดีโอเพลงลูกทุ่งยุคร่วมสมัยมีการใช้ภาพระยะใกล้ปานกลาง (Medium Close Up) มากที่สุด และการแต่งกายของศิลปินในยุคคลาสสิกมักแต่งกายเพื่อต้องการสื่อสารภาพลักษณ์ความสมารถ สุขุม เท่ สดใส ร่าเริง ขณะที่การแต่งกายของศิลปินยุคร่วมสมัยนิยมการแต่งกายเพื่อตอบสนองกลุ่มเป้าหมาย เช่น กลุ่มวัยรุ่น กลุ่มผู้ใช้แรงงาน เป็นต้น นอกจากนี้มิวสิกวิดีโอเพลงลูกทุ่งยุคร่วมสมัยมีการใช้สัญลักษณ์ในการสื่อความหมายประกอบเพลงมากกว่ายุคคลาสสิก โดยสัญลักษณ์ที่ปรากฏในยุคร่วมสมัย เช่น การแต่งกาย ก้อนหิน นวมต๋อยมวย เครื่องดื่มอาหารและยารักษาโรค เป็นต้น และสัญลักษณ์ที่ปรากฏในยุคคลาสสิก ได้แก่ การแต่งกายและการกระทำของตัวละคร จี๊รูปหัวใจ ดอกไม้ นกและตัวอักษร เป็นต้น

อย่างไรก็ตามมิวสิกวิดีโอเพลงลูกทุ่งยุคคลาสสิกแสดงให้เห็นถึงอุดมการณ์ในมิวสิกวิดีโอเพลงลูกทุ่งที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อต้องการใช้มิวสิกวิดีโอเพลงเป็นช่องทางในการถ่ายทอดภาพลักษณ์ของศิลปินเป็นหลัก เพื่อต่อยอดสู่ธุรกิจการแต่งกายตลอดจนลีลาทางท่าการร้องและเต้นของศิลปิน ขณะที่มิวสิกวิดีโอเพลงลูกทุ่งยุคร่วมสมัย พบอุดมการณ์ทุนนิยมทุกมิวสิกวิดีโอเพลง หากแต่ถูกสะท้อนผ่านกระบวนการสื่อสารภาพลักษณ์ของศิลปิน อุดมการณ์ด้านความรักกับชนชั้น อุดมการณ์ของผู้หญิงสมัยใหม่และอุดมการณ์ด้านวัฒนธรรมการทอผ้าไหมอีสาน เป็นต้น

1. ความเป็นมาและวัตถุประสงค์การวิจัย

เพลงลูกทุ่งถูกจัดอยู่ในกลุ่มของสื่อประเพณีรูปแบบหนึ่ง ที่มีการพัฒนามาจากเพลงพื้นเมือง หรือเพลงชาวบ้าน ซึ่งใช้เครื่องดนตรีของตะวันตกมาประกอบการบรรเลงทำนอง เนื้อหาของเพลงลูกทุ่งยังคงสะท้อนกลิ่นไอของความเป็นลูกทุ่งไทย และสังคมไทยได้อย่างลึกซึ้ง อาจกล่าวได้ว่า เพลงลูกทุ่งคือ เพลงพื้นบ้านสมัยใหม่ (สุจิตต์ วงษ์เทศ, 2550) ความโดดเด่นของเพลงลูกทุ่ง นอกจากจะสะท้อนสภาพชีวิต ความเป็นอยู่ของคนในสังคมแล้ว สิ่งที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ ภาษา ภาษาในเพลงลูกทุ่งเป็นภาษาเรียบง่ายตรงไปตรงมา ไม่สลับซับซ้อน มีลักษณะเดียวกับเพลงพื้นบ้าน ดังที่ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีมีพระราชดำรัสไว้ว่า “เนื้อหาเพลงลูกทุ่งมักจะสะท้อนสภาพชีวิตจริงของคน ปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ การเกิดสงครามปัญหาเศรษฐกิจ และการเมืองได้เป็นอย่างดี ใช้ภาษาที่เรียบง่าย เข้าใจและจำง่าย ฟังแล้วไม่ต้องแปลความหมาย เหนือไปกว่านั้น เพลงลูกทุ่งยังสรรหาคำที่กระทบกระเทียบเปรียบเปรย มีสำนวนกระแฉะกระแฉนเจ็บ ๆ คัน ๆ มาเสนอได้หลายรูปแบบ เรียกได้ว่า เข้าถึงใจคนฟังได้ในเวลาอันรวดเร็ว คุณสมบัติในข้อที่ว่าบันทึกเหตุการณ์ได้ดีนี้เอง เป็นคุณสมบัติพิเศษที่เพลง

ชนิดอื่นทำได้ไม่ดี และมีความหลากหลายเท่าเทียมกับเพลงลูกทุ่งไม่ได้”(พระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, 2533)

นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2528 มีนักดนตรีต่างประเทศเข้ามาเปิดการแสดงร้องเพลง เรียกว่า “คอนเสิร์ต” ทำให้เกิดแพ้นการแสดงรูปแบบคอนเสิร์ตในวงการเพลงลูกทุ่ง และนักร้องเพลงลูกทุ่งที่ประสบความสำเร็จสูงสุดในช่วงนั้น คือ พุ่มพวง ดวงจันทร์ ซึ่งเป็นนักร้องที่มีศักยภาพสูงมีลีลาการร้อง และการเต้นที่เข้ากับดนตรีสมัยนิยม อีกทั้งยังเป็นนักร้องลูกทุ่งคนแรก ที่ได้บุกเบิกมิวสิกวิดีโอเพลงของวงการเพลงลูกทุ่งไทยในผลงานชุด อื้อหือ หล่อจิ่ง

มิวสิกวิดีโอเพลงลูกทุ่งเป็นอีกสื่อบันเทิงชนิดหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญในการกล่อมเกลาคติใจของมนุษย์ให้เกิดสุนทรียภาพได้รับการผ่อนคลาย และยังสามารถสะท้อนอุดมการณ์ความคิดของมนุษย์ในแต่ละยุคแต่ละสมัยออกมาผ่านเรื่องราวที่ปรากฏในมิวสิกวิดีโอเพลงได้อีกด้วย ซึ่งทำให้วิธีการเล่าเรื่องและการสื่อความหมายเป็นหัวใจสำคัญของมิวสิกวิดีโอเพลงลูกทุ่งจนได้รับการพัฒนาสร้างสรรค์ให้มีความหลากหลายน่าสนใจมาโดยตลอดระยะเวลากว่า 30 ปี ซึ่งในแต่ละยุคมีเทคนิคการเล่าเรื่องและสื่อความหมายที่แตกต่างกันออกไป ขึ้นอยู่กับสภาพสังคม ความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยี และบริบทของสังคมยุคนั้น ๆ มิวสิกวิดีโอเพลงลูกทุ่งจะสามารถสื่อสารให้ผู้รับชมเข้าใจ สนใจ และประทับใจได้นั้น บางครั้งเป็นเรื่องยาก โดยเฉพาะการอธิบายบางอย่างด้วยปัจจัยจำกัดหลายประการ สิ่งหนึ่งที่จะช่วยให้มิวสิกวิดีโอเพลงลูกทุ่งมีความน่าสนใจและเป็นที่ประทับใจของผู้ชม นอกจากจะต้องให้ความสำคัญกับการเล่าเรื่องแล้ว จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องรู้จักการเลือกใช้วิธีการนำเสนอ การสื่อความหมาย โดยเฉพาะการสื่อความหมายจากภาพ ไม่ว่าจะเป็นการเลือกใช้สัญลักษณ์ การใช้แสงสี การแต่งกาย ขนาดภาพ การสื่อความหมายจะเป็นตัวช่วยถ่ายทอดเรื่องราวหรือเหตุการณ์ เนื้อหา อารมณ์ของเพลง และอุดมการณ์ของคนในสังคม วัฒนธรรมในแต่ละยุคสมัยนั้น ๆ ให้มีความชัดเจนมากขึ้น

ขณะที่ปี พ.ศ. 2543 หรือช่วงแห่งการเปลี่ยนถ่ายคริสต์ศตวรรษ จากคริสต์ศตวรรษที่ 19 สู่อีกคริสต์ศตวรรษที่ 20 นั้น เป็นช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงทางระบบเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี ซึ่งระบบเศรษฐกิจของไทยกำลังอยู่ในช่วงฟื้นตัวจากวิกฤตเศรษฐกิจในปีพ.ศ. 2540 ไปพร้อม ๆ กับวิถีการดำรงชีวิตของคนในสังคมที่ดำเนินควบคู่ไปกับการเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ทำให้เทคโนโลยีต่าง ๆ เริ่มเข้ามามีบทบาทกับการดำเนินชีวิตของคนในสังคม หรือกลุ่มคน องค์กร และบริษัทต่าง ๆ มากขึ้น ตลอดจนยังเข้ามามีอิทธิพลในการสร้างสรรค์มิวสิกวิดีโอเพลงลูกทุ่งให้มีลูกเล่นอันหลากหลาย โดดเด่นและน่าติดตามมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการนำกราฟิกหรือภาพอนิเมชันมาใช้ช่วยในการเล่าเรื่องผ่านฉาก สถานที่ในมิวสิกวิดีโอเพลง เป็นต้น

การได้รับความนิยมนิยมจากประชาชนของศิลปินหรือการที่จะได้ชื่อว่าเป็นศิลปินลูกทุ่งที่ดีมีคุณภาพนั้น ล้วนแล้วแต่จะต้องมีรางวัลเป็นเครื่องการันตีคุณภาพและความสำเร็จของศิลปินวงการเพลงลูกทุ่ง ซึ่งรางวัลแห่งเกียรติยศของวงการคนลูกทุ่งเป็นเสมือนแรงผลักดันและขับเคลื่อนความเจริญก้าวหน้าของวงการเพลงลูกทุ่ง อีกทั้งยังช่วยสร้างเสริมกำลังใจให้กับศิลปิน

และผู้คนที่อยู่เบื้องหลังของผลงานเพลงต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นรางวัลพระราชทานในงานกึ่งศตวรรษ เพลงลูกทุ่ง รางวัลมาลัยทอง รางวัลมหานครอวอร์ดส รางวัลโทรทัศน์ทองคำ รางวัล Intensive Watch Music Chart รางวัลสตาร์เอนเตอร์เทนเมนต์อวอร์ดสประเภทเพลงลูกทุ่ง การจัดอันดับ เพลงเก่ายอดนิยมของเว็บไซต์มิวสิกเอ็มไทย

ปัจจุบันมิวสิกวิดีโอเพลงลูกทุ่งได้รับความนิยมและถูกเข้าชมผ่านเว็บไซต์ยูทูป (www.youtube.com) อย่างแพร่หลาย ไม่ใช่เพียงแค่สื่อโทรทัศน์หรือแผ่นวีดีซีคาราโอเกะเหมือนในอดีตเท่านั้นที่ใช้ในการโปรโมทเพลง ศิลปิน หรือ มิวสิกวิดีโอเพลงลูกทุ่ง แต่ปัจจุบันยังนิยมใช้สื่อออนไลน์หรือโซเชียลมีเดียต่าง ๆ เข้ามาช่วยโปรโมท โดยเฉพาะทางเว็บไซต์ยูทูป ซึ่งเป็นเว็บไซต์แลกเปลี่ยนภาพวิดีโอที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับอย่างแพร่หลายทั่วโลก นอกจากนั้นยังมีการนำเอามิวสิกวิดีโอเพลงลูกทุ่งในยุคคลาสสิกและยุคร่วมสมัยออกเผยแพร่ผ่านเว็บไซต์ยูทูปเป็นหลัก ด้วยวัตถุประสงค์เพื่อโปรโมทและเรียกกระแสความนิยมให้กับเพลง มิวสิกวิดีโอและศิลปิน ทำให้มิวสิกวิดีโอเพลงทั้งหลายสามารถเข้าชมได้อย่างสะดวกมากขึ้นและแจ้งเกิดผลงานเพลงให้กับศิลปินได้รวดเร็วยิ่งขึ้นผ่านทางเว็บไซต์ยูทูป

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น แสดงให้เห็นว่าเพลงลูกทุ่งได้เติบโตมาพร้อม ๆ กับมิวสิกวิดีโอเพลงที่มีการพัฒนาสร้างสรรค์รูปแบบการสื่อสารความหมายหรือเรื่องราวประกอบเนื้อเพลงมาโดยตลอด ตั้งแต่ยุคบุกเบิกมิวสิกวิดีโอเพลงลูกทุ่งในปี พ.ศ. 2528 มาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งยุคเพื่อศึกษาเปรียบเทียบการเล่าเรื่องและสื่อความหมายในมิวสิกวิดีโอเพลงลูกทุ่งดังนี้ โดยยุคคลาสสิก เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2528 ถึง ปี พ.ศ. 2542 และยุคร่วมสมัย เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543 ถึง ปี พ.ศ. 2557 โดยใช้เกณฑ์ในการแบ่งยุคดังนี้ จากวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540 ถึง ปี พ.ศ. 2547 ก่อให้เกิดกระแสชาตินิยมที่ส่งเสริมให้เพลงลูกทุ่งกลับมาได้รับความนิยมเหนือเพลงสตริง ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับความนิยมของเพลงลูกทุ่ง จึงมีการขยายตัวมากขึ้น มีนักร้องและผลงานเพลงเกิดขึ้นมากกว่ายุคที่ผ่านมา นักร้องลูกทุ่งบางคนประสบความสำเร็จมากกว่านักร้องสตริง เพลงลูกทุ่งกลายเป็นวัฒนธรรมประชานิยมกระแสหลัก จนศิลปินเพลงสตริงยังต้องหันมาผสมผสานผลงานของตนให้มีความเป็นลูกทุ่งหรือไม่ก็เปลี่ยนสภาพไปเป็นนักร้องลูกทุ่ง ซึ่งจากวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจดังกล่าว ทำให้รัฐบาลมีนโยบายประชานิยมขึ้นส่งผลให้เศรษฐกิจเกิดการฟื้นตัว มีการผลิตและบริโภคมากขึ้น (ขจร ฝ่ายเทศ, 2548) ดังนั้นปี พ.ศ. 2543 เป็นปีที่เศรษฐกิจเริ่มมีการฟื้นตัว ซึ่งนอกจากจะทำให่วงการเพลงลูกทุ่งกลับมามีสีสันและได้รับความนิยมมากกว่าเพลงสตริงแล้ว ยังเป็นปีแห่งการเปลี่ยนคริสต์ศตวรรษที่มีการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีทั้งในและต่างประเทศไปพร้อม ๆ กันอีกด้วย ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ทำให่วงการเพลงลูกทุ่งได้รับอิทธิพลจากการเปลี่ยนแปลงและได้นำเอาเทคโนโลยีความทันสมัย เข้ามาผสมผสานในการผลิตผลงานเพลงและมิวสิกวิดีโอเพลงลูกทุ่งเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน

การศึกษาครั้งนี้จึงสนใจศึกษาเปรียบเทียบการเล่าเรื่องและสื่อความหมายในมิวสิกวิดีโอเพลงลูกทุ่งยุคคลาสสิกกับยุคร่วมสมัย เพื่อนำองค์ความรู้ไปใช้เป็นแนวทางในการสร้างสรรค์มิว

ลิกวีดีโอเพลงลูกทุ่งให้มีความน่าสนใจ มีสีสันอยู่บนพื้นฐานของความเป็นลูกทุ่งและความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีต่างๆต่อไปอย่างยั่งยืน โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบการนำเสนอและวิธีการเล่าเรื่องในมิวสิกวิดีโอเพลงลูกทุ่งยุคคลาสสิกและยุคร่วมสมัย
2. เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบเนื้อหาในการสื่อความหมายของมิวสิกวิดีโอเพลงลูกทุ่งยุคคลาสสิกกับยุคร่วมสมัย
3. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบอุดมการณ์ที่ปรากฏในมิวสิกวิดีโอเพลงลูกทุ่งยุคคลาสสิกกับยุคร่วมสมัย

2. ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาเรื่อง “การศึกษาเปรียบเทียบการเล่าเรื่องและสื่อความหมายในมิวสิกวิดีโอเพลงลูกทุ่งยุคคลาสสิกกับยุคร่วมสมัย” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์ตัวบท (Textual Analysis) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบการนำเสนอ วิธีการเล่าเรื่อง การสื่อความหมาย และอุดมการณ์ที่ปรากฏในมิวสิกวิดีโอเพลงลูกทุ่งยุคคลาสสิกกับยุคร่วมสมัย

ศึกษามิวสิกวิดีโอเพลงลูกทุ่งยุคคลาสสิกที่ผลิตเผยแพร่ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2528 ถึง พ.ศ. 2542 ซึ่งศึกษาเฉพาะศิลปินที่ได้รับรางวัลพระราชทานกึ่งศตวรรษเพลงลูกทุ่งไทยและหรือศิลปินที่ได้รับการจัดอันดับความนิยมจากเว็บไซต์มิวสิกเอ็มไทย (www.music.mthai.com) โดยเลือกศึกษาเฉพาะมิวสิกวิดีโอเพลงที่มียอดผู้เข้าชมผ่านเว็บไซต์ยูทูปสูงที่สุดรวมทั้งสิ้น 10 มิวสิกวิดีโอเพลง ได้แก่

1. ทหารอากาศขาดรัก	ของศิลปิน ยอดรัก สลักใจ
2. บัวตูมบัวบาน	ของศิลปิน สายัณห์ สัญญา
3. สุดท้ายที่กรุงเทพฯ	ของศิลปิน สุনারี ราชสีมา
4. กราบเท้าย่าโม	ของศิลปิน สุনারี ราชสีมา
5. ไก่จ๋า	ของศิลปิน สายัณห์ สัญญา
6. เทพธิดาผ้าซิ่น	ของศิลปิน เสรี รุ่งสว่าง
7. สยามเมืองยิ้ม	ของศิลปิน พุ่มพวง ดวงจันทร์
8. ออยากฟังข้า	ของศิลปิน ศิรินทรา นิยากร
9. จะขอกรีบขอ	ของศิลปิน ศิรินทรา นิยากร
10. อื้อหือหล่อจัง	ของศิลปิน พุ่มพวง ดวงจันทร์

และศึกษามิวสิกวิดีโอเพลงลูกทุ่งยุคร่วมสมัยที่ผลิตเผยแพร่ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543 ถึง พ.ศ. 2557 ซึ่งเลือกศิลปินที่ได้รับรางวัลเพลงยอดเยี่ยมจากสถาบันรางวัลมาลัยทอง รางวัลมิวสิกวิดีโอดีเด่นจากสถาบันรางวัลโทรทัศน์ทองคำ รางวัลศิลปินเพลงยอดเยี่ยมจากสถาบันรางวัลมหานครอวอร์ดส รางวัล Intensive Watch Music Chart เพลงที่เปิดมากที่สุดทางวิทยุ รางวัล

สตาร์เอนเตอร์เทนเมนต์อวอร์ดสและหรือที่ได้รับการจัดอันดับความนิยมจากเว็บไซต์มิวสิกเอ็มไทย (www.music.mthai.com) โดยเลือกศึกษาเฉพาะมิวสิกวิดีโอเพลงที่มียอดผู้เข้าชมผ่านเว็บไซต์ยูทูปสูงที่สุดรวมทั้งสิ้น 10 มิวสิกวิดีโอเพลง ได้แก่

1. ขอใจเธอแลกเบอร์โทร	ของศิลปิน หญิงลี ศรีจุมพล
2. ตีต	ของศิลปิน กระแต อาร์สยาม
3. ไป(ใจมันเพรียว)	ของศิลปิน ใบเตย อาร์สยาม
4. เห็นนางเจียบๆพาดเรียบนะคะ	ของศิลปิน จ๊ะ อาร์สยาม
5. รักจรงอ	ของศิลปิน กุ้ง สุทธิราช อาร์สยาม
6. ผื่นใจหน่อยได้ไหม	ของศิลปิน ไข่ พงศธร
7. ไม่ใช่แฟนทำแทนไม่ได้	ของศิลปิน ต๊กแตน ชลดา
8. เปิดใจสาวแต่	ของศิลปิน กระแต อาร์สยาม
9. มือใต้ลืคืดสอด	ของศิลปิน ต่าย อรทัย
10. ด้วยแรงแห่งรัก	ของศิลปิน ไมค์ ภิรมย์พร

3. ผลการวิจัย

3.1 เปรียบเทียบรูปแบบการนำเสนอและวิธีการเล่าเรื่องในมิวสิกวิดีโอเพลงลูกทุ่งยุคคลาสสิกกับยุคร่วมสมัย

เปรียบเทียบรูปแบบการนำเสนอในมิวสิกวิดีโอเพลงลูกทุ่งยุคคลาสสิกกับยุคร่วมสมัย จากการศึกษพบว่า มิวสิกวิดีโอเพลงลูกทุ่งยุคคลาสสิกมีรูปแบบการนำเสนอที่ใช้การแสดงเป็นหลักมากที่สุดจำนวน 4 มิวสิกวิดีโอเพลงจาก 10 มิวสิกวิดีโอเพลง ซึ่งได้แก่ มิวสิกวิดีโอเพลงสยามเมืองยิ้ม ของพุ่มพวง ดวงจันทร์ อยากฟังข้าก็บจะขอก็รับขอ ของศิรินทรา นิยากร และอื้อหือหล่อจ้งของพุ่มพวง ดวงจันทร์

และพบว่ามิวสิกวิดีโอเพลงลูกทุ่งยุคคลาสสิกมีการใช้รูปแบบการนำเสนอแบบการสื่อความหมายเป็นหลักรองลงมาจำนวน 3 มิวสิกวิดีโอเพลง ได้แก่ มิวสิกวิดีโอเพลงทหารอากาศ ขาดรักของศิลปินยอดรัก สลักใจ กราบเท้าย่าโม ของสุนารี ราชสีมา และเทพธิดาผ้าซิ่น ของเสรี รุ่งสว่างอย่างไรก็ตามยังพบว่ามิวสิกวิดีโอเพลงลูกทุ่งยุคคลาสสิกมีการใช้รูปแบบการนำเสนอแบบการแสดงและการสื่อความหมายผสมกันจำนวน 2 มิวสิกวิดีโอเพลง ได้แก่ มิวสิกวิดีโอเพลงบัวตม บัวบานและไก่อ่า ของศิลปิน สายัณห์ สัญญา ขณะที่มิวสิกวิดีโอเพลงสุดท้ายที่กรุงเทพฯ ของศิลปินสุนารี ราชสีมา ได้นำรูปแบบการนำเสนอเรื่องราวที่ไม่มีความสอดคล้องกับเพลงมาใช้ประกอบในมิวสิกวิดีโอเพลง

ขณะที่มิวสิกวิดีโอเพลงลูกทุ่งยุคร่วมสมัยได้นำรูปแบบการนำเสนอแบบการแสดงและการสื่อความหมายผสมกันมาใช้มากที่สุด ในมิวสิกวิดีโอเพลงตีต ของกระแต อาร์สยาม รักจรงอ ของกุ้ง สุทธิราช อาร์สยาม ผื่นใจหน่อยได้ไหม ของไข่ พงศธร ไม่ใช่แฟนทำแทนไม่ได้ ของ

ตั้งแต่นั้น ชลดา เปิดใจสาวแต่ ของกระแต อาร์สยามและมือใต้ลิตีคิดฮอด ของต่าย อรทัย นอกจากนั้นมิวสิกวิดีโอเพลงยุคร่วมสมัยใช้รูปแบบการนำเสนอแบบการแสดงเป็นหลักและการแสดงซ่อนการสื่อความหมายรองลงมาอย่างละ 2 มิวสิกวิดีโอเพลงจาก 10 มิวสิกวิดีโอเพลง อย่างไรก็ตามมิวสิกวิดีโอยุคร่วมสมัยมีการสร้างสรรค์ภาพลักษณ์ให้กับศิลปินได้เด่นชัดมากกว่า ยุคคลาสสิก เนื่องจากมีการกำหนดทั้งการแต่งตัว สีลาท่าเต้น บุคลิกภาพให้ศิลปินได้อย่างชัดเจน เช่น การกำหนดภาพลักษณ์ของศิลปินให้เป็นตัวแทนของกลุ่มผู้ใช้แรงงานของ ศิลปินไมค์ ภิรมย์พร ในมิวสิกวิดีโอเพลงด้วยแรงแห่งรัก เป็นต้น นอกจากนั้นยังพบรูปแบบการนำเสนอรูปแบบใหม่อย่างการนำเสนอการแสดงซ่อนการสื่อความหมายจำนวน 2 เพลง ได้แก่ มิวสิกวิดีโอเพลงไป(ใจมันเพรียว) ของไบเตย อาร์สยามและเห็นนางเงียบ ๆ ฟาดเรียบนะคะ ของจ๊ะ อาร์สยาม และพบว่าการนำเสนอการสื่อความหมายของมิวสิกวิดีโอเพลงไป (ใจมันเพรียว) นำการโฆษณาผลิตภัณฑ์ที่ศิลปินเป็นพรีเซนเตอร์มาสอดแทรกไว้ในส่วนของการสื่อความหมาย

เปรียบเทียบวิธีการเล่าเรื่องในมิวสิกวิดีโอเพลงลูกทุ่งยุคคลาสสิกกับยุคร่วมสมัย

จากการศึกษาโครงเรื่องในมิวสิกวิดีโอเพลงลูกทุ่งยุคคลาสสิกพบว่า มิวสิกวิดีโอเพลงเป็นช่องทางแห่งการสื่อสารภาพลักษณ์ให้กับศิลปินมากที่สุดโดยโครงเรื่องเป็นการแสดงให้เห็นถึงบุคลิก ท่าทาง การแต่งกายและลีลาประกอบการร้องเพลงซึ่งมีการจำลองเวทีคอนเสิร์ตขนาดเล็กเพื่อสื่อความสนุกสนานของเพลง ศิลปินและแดนเซอร์ ขณะที่โครงเรื่องในมิวสิกวิดีโอเพลงลูกทุ่งยุคร่วมสมัยมีเรื่องราวเกี่ยวกับความรักมากที่สุดแตกต่างกับมิวสิกวิดีโอเพลงยุคคลาสสิกที่สร้างสรรค์เรื่องราวเพื่อต้องการสื่อสารภาพลักษณ์ของศิลปินมากที่สุด

ส่วนแก่นเรื่องในมิวสิกวิดีโอเพลงลูกทุ่งยุคคลาสสิกมักสะท้อนภาพลักษณ์ของศิลปิน และแสดงให้เห็นถึงความเจ้าชู้ของผู้ชายและการต่อสู้ต่อรองของผู้หญิงในยุคคลาสสิก ขณะที่แก่นเรื่องในมิวสิกวิดีโอเพลงลูกทุ่งยุคร่วมสมัยมีการพูดถึงการต่อสู้ต่อรองของผู้หญิงออกหัก การพยายามในความรัก ความสนุกสนานของศิลปินและมีการโฆษณาแฝงในมิวสิกวิดีโอเพลง

ลักษณะของตัวละครในมิวสิกวิดีโอเพลงลูกทุ่งยุคคลาสสิก พบตัวละครที่มีลักษณะแบบตายตัวมากที่สุด ขณะที่ลักษณะของตัวละครในมิวสิกวิดีโอเพลงลูกทุ่งยุคร่วมสมัย พบตัวละครที่มีลักษณะรอบด้านมากที่สุด

ลักษณะความขัดแย้งในมิวสิกวิดีโอเพลงลูกทุ่งยุคคลาสสิก พบว่ามิวสิกวิดีโอเพลงลูกทุ่งยุคคลาสสิกมีความขัดแย้งภายในจิตใจมากที่สุด ซึ่งเป็นความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในจิตใจของตัวละคร ขณะที่ลักษณะความขัดแย้งในมิวสิกวิดีโอเพลงลูกทุ่งยุคร่วมสมัยมีความขัดแย้งระหว่างคนกับคนมากที่สุด ซึ่งตัวละครทั้งสองฝ่ายหรือมากกว่าสองฝ่ายไม่ลงรอยหรือมีปัญหากันหรือต่อต้านพยายามทำร้ายกัน

มิวสิกวิดีโอเพลงลูกทุ่งในยุคคลาสสิกมีการใช้ฉากที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของตัวละครมากที่สุดถึง 5 มิวสิกวิดีโอเพลง เนื่องจากมิวสิกวิดีโอเพลงลูกทุ่งในยุคคลาสสิกมีการ

ถ่ายทอดเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต การทำไร่ทำนา ขณะที่ลักษณะของฉากในมิวสิกวิดีโอเพลง ลูกทุ่งยุคร่วมสมัยมีการใช้ฉากที่มีการประดิษฐ์ขึ้นมากที่สุด 7 มิวสิกวิดีโอเพลง

มุมมองการเล่าเรื่องในมิวสิกวิดีโอเพลงลูกทุ่งยุคคลาสสิกกับยุคร่วมสมัยพบว่ามิวสิกวิดีโอเพลงลูกทุ่งยุคคลาสสิกมีมุมมองการเล่าจากศิลปินมากที่สุด ขณะที่มิวสิกวิดีโอเพลงลูกทุ่งยุคร่วมสมัยมีมุมมองการเล่าเรื่องจากบุคคลที่หนึ่งมากที่สุดเช่นเดียวกับมิวสิกวิดีโอเพลงลูกทุ่งยุคคลาสสิก

3.2 เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบเนื้อหาในการสื่อความหมายของมิวสิกวิดีโอเพลงลูกทุ่งยุคคลาสสิกกับยุคร่วมสมัย

จากการศึกษาการใช้แสงในการสื่อความหมายในมิวสิกวิดีโอเพลงลูกทุ่งยุคคลาสสิกกับยุคร่วมสมัย พบว่ามิวสิกวิดีโอเพลงลูกทุ่งยุคคลาสสิกมีการใช้แสงของธรรมชาติมาช่วยในการเล่าเรื่องเพื่อสื่อความหมายมากที่สุด ขณะที่มิวสิกวิดีโอเพลงลูกทุ่งยุคร่วมสมัยมีการใช้แสงจากธรรมชาติและมีการจัดแสงแบบทั่วไปเบื้องต้นมากที่สุดอย่างละ 5 มิวสิกวิดีโอเพลงจาก 10 มิวสิกวิดีโอเพลง

ขนาดภาพในการสื่อความหมายในมิวสิกวิดีโอเพลงลูกทุ่งยุคคลาสสิกกับยุคร่วมสมัยสามารถจำแนกได้ตามขนาดของภาพซึ่งพบว่า มิวสิกวิดีโอเพลงลูกทุ่งยุคคลาสสิกมีการใช้ขนาดภาพระยะไกล (Long Shot) ระยะใกล้ปานกลาง (Medium Close Up) และระยะปานกลาง (Medium Shot) มากที่สุด ขณะที่มิวสิกวิดีโอเพลงลูกทุ่งยุคร่วมสมัยมีการใช้ภาพระยะใกล้ปานกลาง (Medium Close Up) ทั้ง 10 มิวสิกวิดีโอเพลง

การแต่งกายของศิลปินพบว่า ศิลปินในมิวสิกวิดีโอเพลงลูกทุ่งยุคคลาสสิกมีการแต่งกายเพื่อให้เห็นถึงความทันสมัย ศิลปินผู้หญิงมักนิยมสวมเสื้อผ้าที่มีสีสดใส เช่น สีชมพู สีน้ำเงิน สีแดง สีเหลือง เป็นต้น เพื่อสร้างความสดใส น่าสนใจและความมั่นใจให้กับศิลปิน ซึ่งศิลปินผู้หญิงในยุคคลาสสิกมักสวมเสื้อเชิ้ต สูทผูกไทด์หรือใช้ผ้าพันคอและสวมใส่กางเกงมากกว่าการสวมใส่กระโปรง ทำให้สื่อสารความหมายออกมาให้เห็นถึงความมั่นใจทันสมัย ความทะมัดทะแมง เท่ สมาท ลักษณะเป็นสาวเปรี้ยวเท่ที่มีความทันสมัย ขณะที่การแต่งกายของศิลปินเพลงลูกทุ่งในยุคร่วมสมัยมีการแต่งกายที่แตกต่างไปจากยุคคลาสสิกทั้งชายและหญิง ซึ่งการแต่งกายของศิลปินในยุคร่วมสมัยมักนิยมแต่งกายเพื่อสื่อสารความเป็นภาพลักษณ์เฉพาะของตนอย่างโดดเด่นตามลักษณะของกลุ่มเป้าหมายของศิลปินนั้น ๆ เช่น ศิลปินที่ร้องเพลงเพื่อกลุ่มผู้ชมและผู้ฟังวัยรุ่นก็จะแต่งตัวเซ็กซี่ วาบหวี เปรี๊ยะและสดใส ศิลปินที่ร้องเพลงเพื่อกลุ่มผู้ชมและผู้ฟังที่เป็นผู้ใช้แรงงานก็จะแต่งตัวให้ใกล้เคียงกับกลุ่มเป้าหมายนั้น ๆ นอกจากนั้นยังมีการแต่งตัวผสมผสานความเป็นวัยรุ่นกับวัฒนธรรมการแต่งกายพื้นบ้านของคนชาวดอยอีกด้วย

การศึกษาคำที่ใช้สัญลักษณ์ในมิวสิกวิดีโอเพลงลูกทุ่งยุคคลาสสิกพบว่า มีการใช้สัญลักษณ์ในการสื่อความหมายต่าง ๆ เพียง 11 สัญลักษณ์เท่านั้น ได้แก่ การแต่งกายและการกระทำของตัวละคร จี๋รูปหัวใจ ดอกไม้ ฉากและตัวอักษร การใช้สัญลักษณ์ในมิวสิกวิดีโอเพลงลูกทุ่งยุคคลาสสิกนั้นยังไม่มี

ความหลากหลายมากขึ้น เนื่องจากเรื่องราวส่วนใหญ่สื่อสารออกมาจากกระบวนการเล่าเรื่อง โดยตรงสอดคล้องกับเนื้อหาของเพลง อีกทั้งกระบวนการสร้างสรรค์และเทคโนโลยีต่างๆ ยังไม่มีความซับซ้อนทำให้การใช้สัญญาณในมิวสิกวิดีโอเพลงลูกทุ่งยุคคลาสสิกยังมีอยู่น้อยและสามารถตีความของสัญญาณนั้นได้อย่างตรงไปตรงมาและเข้าใจได้ง่าย ขณะที่การใช้สัญญาณในมิวสิกวิดีโอเพลงลูกทุ่งยุคร่วมสมัยมีมากถึง 19 สัญญาณ เนื่องจากการอธิบายเรื่องราวหรือเหตุการณ์บางอย่างที่มีข้อจำกัดในเรื่องของเวลา ทำให้สัญญาณถูกนำมาใช้เพื่อสื่อความหมายและช่วยเล่าเรื่องราวของมิวสิกวิดีโอเพลงได้อย่างรวบรัดมากขึ้น ตลอดจนความก้าวหน้าของเทคโนโลยียังเป็นตัวช่วยให้กระบวนการสร้างสรรค์มีความหลากหลายมากขึ้น การใช้สัญญาณจึงมีความหลากหลายมากกว่ามิวสิกวิดีโอเพลงในยุคคลาสสิก

3.3 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบอุดมการณ์ที่ปรากฏในมิวสิกวิดีโอเพลงลูกทุ่งยุคคลาสสิกกับยุคร่วมสมัย

มิวสิกวิดีโอเพลงลูกทุ่งยุคคลาสสิกแสดงให้เห็นถึงอุดมการณ์ในมิวสิกวิดีโอเพลงลูกทุ่งที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อต้องการใช้มิวสิกวิดีโอเพลงเป็นช่องทางในการถ่ายทอดภาพลักษณ์ของศิลปินเป็นหลัก เพื่อตอกย้ำบุคลิกการแต่งกายตลอดจนลีลาทางท่าการร้องและเต้นของศิลปิน ขณะที่มิวสิกวิดีโอเพลงลูกทุ่งยุคร่วมสมัย พบอุดมการณ์ที่นิยมทุกมิวสิกวิดีโอเพลง หากแต่ถูกสะท้อนผ่านกระบวนการสื่อสารภาพลักษณ์ของศิลปิน อุดมการณ์ด้านความรักกับชนชั้น อุดมการณ์ของผู้หญิงสมัยใหม่และอุดมการณ์ด้านวัฒนธรรมการทอผ้าไหมอีสาน เป็นต้น

4. อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษารูปแบบการนำเสนอในมิวสิกวิดีโอเพลงลูกทุ่งยุคคลาสสิกกับยุคร่วมสมัย พบว่ามิวสิกวิดีโอเพลงลูกทุ่งยุคคลาสสิกมีการใช้รูปแบบการนำเสนอแบบการแสดงหลักมากที่สุดถึง 4 มิวสิกวิดีโอเพลงจาก 10 มิวสิกวิดีโอเพลง ซึ่งได้แก่ มิวสิกวิดีโอเพลงสยามเมืองยิ้ม อื้อหือหล่อจ้ง ของพุ่มพวง ดวงจันทร์ และมิวสิกวิดีโอเพลงอยากฟังซ้ำ จะขอกรีบขอของศิรินทรา นิยากร อย่างไรก็ตามยังได้นำรูปแบบการนำเสนอแบบการสื่อความหมายเป็นหลักมาใช้ถึง 3 มิวสิกวิดีโอเพลง ได้แก่ มิวสิกวิดีโอเพลงทหารอากาศขาดรัก ของยอดรัก สลักใจ เพลงกราบเท้าย่าโม ของสุนารี ราชสีมา เพลงเทพธิดาผ้าซิ่น ของเสรี รุ่งสว่าง และมีการใช้รูปแบบการนำเสนอแบบการแสดงและการสื่อความหมายผสมกัน 2 มิวสิกวิดีโอเพลง ได้แก่ มิวสิกวิดีโอเพลงบัวตูมบัวบาน เพลงไก่อ่า ของสายัณห์ สัญญา นอกจากนี้ยังมีการใช้รูปแบบเรื่องราวที่ไม่มีความสอดคล้องกับเพลงในมิวสิกวิดีโอเพลงสุดท้ายที่กรุงเทพฯ ของสุนารี ราชสีมา ซึ่งมิวสิกวิดีโอเพลงลูกทุ่งยุคคลาสสิกมีการใช้รูปแบบการนำเสนอทั้งสิ้น 4 รูปแบบ โดยมีรูปแบบการนำเสนอแบบการแสดงเป็นหลัก รูปแบบการสื่อความหมายเป็นหลัก และรูปแบบการนำเสนอเรื่องราวที่ไม่มีความสอดคล้องกับเพลงเป็นหลัก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องมิวสิกวิดีโอที่กล่าวไว้ว่ารูปแบบการนำเสนอมิวสิกวิดีโอประกอบไปด้วยองค์ประกอบหลักทางประสบการณ์ของผู้ฟัง คือ ทางกายภาพ

ทางอารมณ์ และทางระดับการจดจำ โดยรูปแบบมิวสิกวิดีโอที่เห็นได้จากการที่บริษัทเทปเพลงผลิตออกมา ซึ่งมี 3 รูปแบบ ดังนี้ (อินทรา เอ็งทับทิม, 2554)

1. การแสดงเป็นหลัก (Performance) เป็นมิวสิกวิดีโอที่มีโครงสร้างความสัมพันธ์ง่าย ๆ ไม่ซับซ้อน มักเป็นการนำเสนอภาพวงดนตรี แสดงดนตรี หรือ นักร้องร้องเพลง

2. สื่อความหมายเป็นหลัก (Narrative) เป็นมิวสิกวิดีโอที่มีโครงสร้างความสัมพันธ์เป็นเรื่องราว แต่ไม่เหมือนกับนิยายหรือภาพยนตร์ เนื่องจากเรื่องราวขึ้นอยู่กับความหมายของเพลง

3. มีแนวความคิดบางอย่างที่ไม่เป็นเรื่องราว (Conceptual) เป็นรูปแบบที่อธิบายถึงสิ่งที่เรียกว่า ดนตรีภาพ หรือทำเด่นที่เป็นจังหวะ รูปแบบนี้ใช้เทคนิคการพัฒนาแนวความคิดเรื่องความสัมพันธ์ต่าง ๆ ของดนตรี การลำดับเรื่องราว และภาพลักษณ์

หากแต่มิวสิกวิดีโอเพลงลูกทุ่งยุคคลาสสิกมีการใช้รูปแบบการนำเสนอทั้งสิ้น 4 รูปแบบ โดยสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องมิวสิกวิดีโอเพลง 3 รูปแบบ และไม่สอดคล้องอีก 1 รูปแบบ โดยมิวสิกวิดีโอเพลงลูกทุ่งยุคคลาสสิกได้มีการใช้รูปแบบการนำเสนอแบบการแสดงและสื่อความหมายผสมกัน เพิ่มเติมจากแนวคิดเรื่องมิวสิกวิดีโอเพลง ซึ่งรูปแบบการนำเสนอแบบการแสดงและการสื่อความหมายผสมกันเป็นการนำเสนอการแสดงของศิลปินทั้งสี่การร้อง เต้นและการแต่งกายผสมกับการสื่อความหมายโดยสื่อความหมายผ่านเรื่องราว ความขัดแย้ง ลักษณะ สีหน้า อารมณ์ของตัวละคร ซึ่งเป็นการนำเสนอทั้งการแสดงและการสื่อความหมายสลับกันไปมา เพื่อสร้างสีสันสื่อสารภาพลักษณ์ของศิลปินควบคู่ไปกับเรื่องราวที่สอดคล้องกับเนื้อหาของเพลงเพื่อให้ผู้ชมมีอารมณ์ร่วมไปกับมิวสิกวิดีโอเพลงเพื่อสร้างวิธีการนำเสนอที่หลากหลาย

ขณะที่มิวสิกวิดีโอเพลงลูกทุ่งยุคร่วมสมัยมีการใช้รูปแบบการนำเสนอแบบการแสดงและการสื่อความหมายผสมกันมากที่สุด 6 มิวสิกวิดีโอเพลง ได้แก่ มิวสิกวิดีโอเพลงดี๊ด ของ กระเต อาร์สยาม รักจรรอ ของ กุ้ง สุทธิราช อาร์สยาม ผื่นใจหน่อยได้ไหม ของ ไข่ พงศธร ไม่ใช่แฟนทำแทนไม่ได้ ของ ต๊กแตน ชลดา เปิดใจสาวแต่ ของ กระเต อาร์สยาม และมีโอได้ลึคคิดฮอด ของ ต่าย อรทัย นอกจากนี้ยังพบว่ามิวสิกวิดีโอเพลงลูกทุ่งร่วมสมัยมีการใช้รูปแบบการนำเสนอแบบการแสดงเป็นหลักรองลงมาถึง 2 มิวสิกวิดีโอเพลง ได้แก่ มิวสิกวิดีโอเพลงขอใจเธอแลกเบอร์โทร ของ หญิงลี ศรีจุมพล กับเพลงด้วยแรงแห่งรัก ของ ไมค์ ภิรมย์พร อย่างไรก็ตามยังพบว่ามีการใช้รูปแบบการนำเสนอแบบใหม่คือ รูปแบบการนำเสนอแบบการแสดงซ่อนการสื่อความหมาย ในมิวสิกวิดีโอเพลงเห็นนางเงียบ ๆ ฟาดเรียบนะคะ ของ จ๊ะ อาร์สยาม และมีรูปแบบการนำเสนอแบบการแสดงซ่อนการสื่อความหมายและการโฆษณาแฝงในมิวสิกวิดีโอเพลงไป(ใจมันเปรี้ยว) จากรูปแบบการนำเสนอของมิวสิกวิดีโอเพลงลูกทุ่งยุคร่วมสมัยแสดงให้เห็นว่า มิวสิกวิดีโอเพลงลูกทุ่งยุคร่วมสมัยมีการใช้รูปแบบการนำเสนอสอดคล้องกับแนวคิดมิวสิกวิดีโอเพลงถึง 1 รูปแบบมิวสิกวิดีโอเพลง ได้แก่รูปแบบการแสดงเป็นหลัก (Performance) ซึ่งเป็นมิวสิกวิดีโอที่มีโครงสร้างความสัมพันธ์ง่าย ๆ ไม่ซับซ้อน มักเป็นการนำเสนอภาพวงดนตรี แสดงดนตรี หรือ นักร้องร้องเพลง(อินทรา เอ็งทับทิม, 2554) โดยมิวสิก วิดีโอเพลงลูกทุ่งยุคร่วมสมัยไม่ได้นำ

รูปแบบการนำเสนอแบบการแสดงเป็นหลัก และแบบเรื่องราวไม่มีความสอดคล้องกับเพลงมาใช้ หากแต่มีการใช้รูปแบบการนำเสนอแบบใหม่ถึง 3 รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบการนำเสนอแบบการแสดงและการสื่อความหมายผสมกัน รูปแบบการนำเสนอการแสดงซ้อนการสื่อความหมาย และรูปแบบการนำเสนอการแสดงซ้อนการสื่อความหมายและโฆษณาแฝง ซึ่งมีวิถีวิดีโอเพลงลูกทุ่งยุคร่วมสมัยมีการใช้รูปแบบการนำเสนอแบบการแสดงและการสื่อความหมายผสมกันเหมือนกับวิถีวิดีโอเพลงลูกทุ่งยุคคลาสสิก อย่างไรก็ตามวิถีวิดีโอเพลงลูกทุ่งยุคร่วมสมัยยังมีรูปแบบการนำเสนอแบบใหม่โดยมีรูปแบบการแสดงซ้อนการสื่อความหมาย ซึ่งเป็นรูปแบบการนำเสนอที่มีการนำเสนอการแสดงของศิลปินทั้งการแสดงการร้อง การเต้น การสวมบทบาทของตัวละคร สอดแทรกหรือสอดอยู่ในการนำเสนอเรื่องราวสื่อความหมาย ซึ่งการนำเสนอรูปแบบดังกล่าวศิลปินนอกจากจะทำหน้าที่ร้องเพลง เต้นแล้ว ยังมีหน้าที่ในการสวมบทบาทตัวละครไปพร้อมๆ กับการร้องเพลงประกอบเพลงด้วย อันเป็นรูปแบบการนำเสนอที่ศิลปินเข้ามามีส่วนร่วมร้องเพลงในการสื่อความหมายเรื่องราวต่างๆ และเป็นอีกรูปแบบการนำเสนอหนึ่งที่แสดงภาพลักษณ์ ศักยภาพของศิลปินได้อย่างหลากหลาย นอกจากนี้วิถีวิดีโอเพลงลูกทุ่งยุคร่วมสมัยยังมีการใช้รูปแบบการนำเสนอแบบการแสดงซ้อนการสื่อความหมายและโฆษณาแฝงมาใช้เพื่อถ่ายทอดเรื่องราวประกอบเพลงอีกด้วย ซึ่งรูปแบบการนำเสนอดังกล่าวมีลักษณะเช่นเดียวกับรูปแบบการนำเสนอแบบการแสดงซ้อนการสื่อความหมาย แต่มีการเพิ่มเติมการโฆษณาผลิตภัณฑ์ที่ศิลปินเป็นพรีเซนเตอร์เข้าไปในเรื่องราวประกอบเพลงด้วย ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์กาแฟยี่ห้อเพียวโดยการนำเสนอวิธีการดื่ม รูปลักษณ์ของบรรจุภัณฑ์ และประโยชน์ที่ได้จากการดื่มกาแฟยี่ห้อเพียว จะเห็นได้ว่าวิถีวิดีโอเพลงลูกทุ่งยุคร่วมสมัยมีการใช้รูปแบบการนำเสนอที่สอดคล้องกับแนวคิดเรื่องวิถีวิดีโอเพลงเพียง 1 รูปแบบเท่านั้น นอกนั้นเป็นการนำเสนอรูปแบบใหม่ๆ เพื่อสร้างความหลากหลายและเพื่อสื่อสารภาพลักษณ์ เรื่องราวต่างๆ ไปสู่ผู้บริโภคเป้าหมายได้อย่างรวดเร็ว การจัดกลุ่มวิถีวิดีโอเพลงลูกทุ่งยุคคลาสสิกกับยุคร่วมสมัยผ่านรูปแบบการนำเสนอในแนวคิดเรื่องวิถีวิดีโอเพลงมีความสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องรูปแบบวิถีวิดีโอ (Music Video Genre) ด้วยเช่นกัน คำว่า Genre เป็นภาษาฝรั่งเศสที่แปลว่า Type หรือ Kind ซึ่งถูกนำมาประยุกต์ใช้ในการแบ่งประเภทของภาพยนตร์ในแบบต่างๆ เช่น แบบตะวันตก แบบนวนิยาย วิทยาศาสตร์ เป็นต้น (กาญจนา แก้วเทพ, 2541) มากไปกว่านั้น แนวคิดรูปแบบมีมิติมากมายอย่างที่กาญจนา แก้วเทพได้กล่าวไว้ ซึ่งสามารถวิเคราะห์รูปแบบได้หลายแง่มุม หนึ่งในนั้นคือการวิเคราะห์รูปแบบวิถีวิดีโอเพลงจากการเล่าเรื่องเพื่อจัดกลุ่มรูปแบบการนำเสนอในวิถีวิดีโอเพลงลูกทุ่งยุคคลาสสิกกับยุคร่วมสมัย จากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่ารูปแบบการนำเสนอในวิถีวิดีโอเพลงลูกทุ่งยุคคลาสสิกกับยุคร่วมสมัยมีความสอดคล้องและไม่สอดคล้องกับแนวคิดเรื่องวิถีวิดีโอเพลงแต่วิถีวิดีโอเพลงทั้งสองยุคสามารถจัดกลุ่มรูปแบบการนำเสนอต่างๆ ได้ตามแนวคิดเรื่องรูปแบบวิถีวิดีโอเพลง

การใช้สัญลักษณ์ต่างๆ ในมิวสิกวิดีโอเพลงลูกทุ่งยุคคลาสสิกกับยุคร่วมสมัยใช้เพื่อเป็นสื่อกลางระหว่างตัวหมายและตัวหมายถึง เพื่อให้ทราบถึงความหมายบางอย่างที่แฝงอยู่ในตัวหมายต่างๆ ในมิวสิกวิดีโอ ซึ่งสอดคล้องกับ (ประมวลสาระชุดวิชาปรัชญา นิเทศศาสตร์ และทฤษฎีการสื่อสาร, 2548) ที่กล่าวว่าสัญวิทยา (Semiology) หรือสัญศาสตร์ (Semiotics) จากทัศนะของสองผู้บุกเบิกวิชาสัญวิทยาที่ศึกษาเรื่องความหมายของสัญลักษณ์เป็นหลักนี้ มีบรรพบุรุษผู้บุกเบิกอยู่ 2 ท่านคือ เฟอร์ดินันท์ เดอ โซซูร์ นักภาษาศาสตร์ชาวสวิส และชาร์ลส์ เพียร์ส นักปรัชญาสังคมชาวอเมริกัน เนื่องจากท่านทั้งสองมีชีวิตและค้นคิดทฤษฎีสัญวิทยาในช่วงเวลาที่ใกล้เคียงกัน ดังนั้น แต่ละท่านจึงมีการสร้างคำศัพท์เพื่อใช้อธิบายความคิดที่เป็นของตนเอง และอาจจะแตกต่างกันทั้ง ๆ ที่หมายความถึงสิ่งเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน จุดร่วมของนักคิดทั้ง 2 ท่านก็คือ ทั้งสองล้วนสนใจกระบวนการที่ตัวหมายหนึ่งสามารถสร้างความหมายขึ้นมาในห้วงความคิดของผู้ใช้สัญลักษณ์ ตัวอย่างเช่น เมื่อเรามองเห็น "แหวน" หรือคำว่า "แหวน" ซึ่งเรียกว่า "ตัวหมาย/รูปสัญลักษณ์" (Signifier) อันได้แก่ ภาพ-เสียง-วัตถุที่ถูกนำมาใช้แทนความหมายที่เป็น "ตัวหมายถึง/ความหมายสัญลักษณ์" (Signified) อันได้แก่ แนวความคิดต่าง ๆ เช่น ความรัก ความผูกพันของกระบวนการสร้างรอยเชื่อมต่อระหว่าง ตัวหมาย-ตัวหมายถึง (รูปสัญลักษณ์-ความหมายสัญลักษณ์) นี้ เรียกว่ากระบวนการสร้างความหมาย (Signification) ในกระบวนการสร้างความหมายนั้น ระบบสัญลักษณ์นำการควบคุมการสร้างความหมายของตัวบทให้เป็นไปอย่างมีความสลับซับซ้อน อย่างแฝงเร้นและต้องขึ้นอยู่กับลักษณะของแต่ละวัฒนธรรมนั้น ๆ อีกด้วย

อุดมการณ์ในมิวสิกวิดีโอเพลงลูกทุ่งทั้งสองยุคแสดงให้เห็นถึงการครอบงำของผู้มีอำนาจ แต่ผู้มีอำนาจในมิวสิกวิดีโอเพลงทั้งสองยุคไม่ใช่รัฐ หากแต่เป็นกลุ่มนายทุน เช่น เจ้าของบริษัทหรือค่ายเพลง เจ้าของเพลง เจ้าของผลิตภัณฑ์ต่างๆ ที่เป็นผู้สนับสนุนการผลิตมิวสิกวิดีโอเพลง จะเห็นได้ว่าการครอบงำทางความคิดในสังคมนอกจากรัฐจะเป็นผู้ครอบงำผ่านระบบการทำงานหรือระบบราชการแล้ว ในมิวสิกวิดีโอเพลงยังถูกกลุ่มนายทุนผู้มีอำนาจทางการเงินเป็นผู้ควบคุมและตรวจสอบ สอดแทรกกระบวนการสร้างสรรค์มิวสิกวิดีโอเพลงทั้งสิ้น เพื่อนำไปสู่ผลประโยชน์ทางการเงินและความสำเร็จในการประกอบธุรกิจไม่ว่าจะเป็นธุรกิจเพลง ธุรกิจโฆษณาหรือธุรกิจผลิตภัณฑ์ต่างๆ อีกด้วย อย่างไรก็ตามมิวสิกวิดีโอเพลงลูกทุ่งยุคคลาสสิกกับยุคร่วมสมัยยังพบอุดมการณ์ที่เกี่ยวกับการต่อสู้ของผู้หญิง ซึ่งมิวสิกวิดีโอเพลงลูกทุ่งยุคคลาสสิกมีอุดมการณ์การต่อสู้ของผู้หญิงที่มีการต่อสู้ทางอ้อมซึ่งใช้พ่อหรือคนในครอบครัวเป็นผู้ต่อสู้ต่อรองแทน เหตุการณ์เรื่องราวความรักของหนุ่มสาวเมื่อผู้หญิงถูกผู้ชายหลอก ผู้หญิงในยุคคลาสสิกจะทำการต่อสู้ด้วยการฟ้องพ่อและให้พ่อหรือคนในครอบครัวเป็นผู้แก้ไขปัญหาแทน สอดคล้องกับแนวคิดเรื่องอุดมการณ์ของอัลธูแซร์ (ล้าเนา เอี่ยมสะอาด, 2539) อุดมการณ์แบบเสนอทางเลือกแบบใหม่ให้กับระบบ (Alternative Ideology) อุดมการณ์แบบนี้อาจจะไม่เห็นด้วยกับอุดมการณ์หลัก แต่มิได้คัดค้านระบบอย่างรุนแรง คือแทนที่จะโจมตีอุดมการณ์หลักโดยตรงแต่กลับเล็งไปพูดถึงข้อเสนอใหม่ที่ตนคิดว่าดีกว่า ในที่นี้ผู้หญิงหรือตัวละครนำเสนอมุมมองทางเลือกใหม่

โดยไม่ได้จอมติอุดมการณ์หลักที่ว่าผู้หญิงในยุคคลาสสิกต้องเป็นคนอ่อนแอ ร้องไห้ เสียใจเมื่อถูกผู้ชายหลอก แต่นำเสนอทางเลือกใหม่ด้วยการต่อสู้ทางอ้อมผ่านคนในครอบครัว

ขณะที่มิวสิกวิดีโอเพลงลูกทุ่งยุคร่วมสมัยพบอุดมการณ์การต่อสู้ของผู้หญิงสมัยใหม่ที่มีการต่อสู้และหาทางออกด้วยตัวของตัวเอง เหตุการณ์แสดงให้เห็นถึงการต่อสู้ที่ใช้กำลังกับผู้ชายเจ้าชู้และการต่อสู้ของผู้หญิงออกหักที่หาทางออกโดยการเดินมากกว่าที่จะมานั่งเสียใจร้องไห้เหมือนผู้หญิงในอดีต สอดคล้องกับแนวคิดเรื่องอุดมการณ์ของอัลธูแซร์ (ล่าเนา เอี่ยมสะอาด, 2539) อุดมการณ์ที่มีเป้าหมายเพื่อต่อต้านอุดมการณ์หลักและมุ่งเสนออุดมการณ์ใหม่ (Oppositional Ideology) อุดมการณ์ประเภทนี้ไม่เห็นด้วยกับระบบเดิมที่มีอยู่ในสังคม และเห็นว่าเป้าหมายของอุดมการณ์หลักก็เพื่อประโยชน์ของชนชั้นที่มีอำนาจในสังคมซึ่งเป็นคนกลุ่มน้อย ส่วนผู้ที่เสียเปรียบ คือ คนส่วนใหญ่ ดังนั้น จึงมุ่งที่จะโจมตีและทำลายอุดมการณ์หลักและเสนออุดมการณ์ใหม่ ในที่นี้ผู้หญิงหรือตัวละครต่อต้านอุดมการณ์การหลักของสังคมไทยที่มีมาอย่างยาวนานที่ว่าผู้หญิงไทยต้องเรียบร้อย เมื่อถูกผู้ชายหักอกก็มัวแต่เสียใจร้องไห้ แต่ในมิวสิกวิดีโอเพลงลูกทุ่งยุคร่วมสมัยพบอุดมการณ์ต่อต้านด้วยการทำลายอุดมการณ์หลักและนำเสนออุดมการณ์ใหม่ โดยแสดงให้เห็นว่าผู้หญิงที่ถูกหักอกควรหยุดร้องไห้เสียใจและควรรหาทางออกด้วยการเดิน การรักตัวเองซึ่งพบในมิวสิกวิดีโอเพลงฮิต ของกระแต อาร์สยาม

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

- กาญจนา แก้วเทพ. (2541). *การวิเคราะห์สื่อ: แนวคิดและเทคนิค*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กาญจนา แก้วเทพ. (2541). *สื่อสารมวลชน : ทฤษฎีและแนวทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ภาพพิมพ์.
- ขจร ฝ่ายเทศ. (2547). *การสื่อสารทางการเมืองในเพลงลูกทุ่งไทย พ.ศ. 2507-2547*. (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). สื่อสารมวลชน คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ภัสวาลี นิตินิเทศสุนทร และคณะ. (2548). *ประมวลสาระชุดวิชาปรัชญานิเทศศาสตร์และทฤษฎีการสื่อสาร*. นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ล่าเนา เอี่ยมสะอาด. (2539). *การวิเคราะห์เพลงไทยสมัยนิยมแนวรีด*. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). นิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริชัย ศิริกายะ และกาญจนา แก้วเทพ. (2531). *ทฤษฎีการสื่อสารมวลชน*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- คิวนารถ หงส์ประยูร. (2550). *ตระกูลรายการข่าวโทรทัศน์ในประเทศไทย พ.ศ. 2548.* (วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต). คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สกุลวดี สุขอนันต์. (2553). *การวิเคราะห์ตระกูลหนังผีไทย.* (วิทยานิพนธ์). วารสารศาสตร์มหาบัณฑิต คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุจิตต์ วงษ์เทศ. (2538). “เพลงลูกทุ่ง.” ใน *ไทยลูกทุ่ง*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติชน.
- สุรพล บุญลือ. (2556). *เอกสารประกอบการอบรมสำหรับครูและบุคลากรทางการศึกษา หลักสูตรการผลิตรายการโทรทัศน์และวิดีโอทัศน์เพื่อการศึกษาปี 2556.*
- สิรินธร. สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. (2533). “ลูกทุ่งกับเพลงไทย.” *การประชุมวิชาการและสัมมนาเรื่อง เส้นทางเพลงลูกทุ่งไทย ณ หอประชุมเล็ก ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย.*
- เหมือนฝัน ชาวเหนือ. (2553). *ความขัดแย้งทางสังคมในละครโทรทัศน์ที่ออกอากาศในช่วงเวลา ก่อนข่าวภาคค่ำกับการรับรู้ของผู้ชม.* (วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต) คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อินทิรา เอ็งทับทิม. (2554). *โครงการออกแบบโครงการออกแบบมิวสิกวิดีโอเพลง ลมเบาเบา ของวง Scrubb อัลบั้ม Kid.* (ศิลปะนิพนธ์ศิลปะบัณฑิต). สาขาวิชาออกแบบนิเทศศิลป์ วิทยาลัยเพาะช่าง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์.
- อุมาพร มะโรณี. (2551). *สัมพันธ์ของการเล่าเรื่องในสื่อการ์ตูน ละครโทรทัศน์ และนวนิยาย.* (วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต). คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาษาอังกฤษ

Books

- Berger, Arthur Asa. (1998). *Media analysis techniques.* Thousand Oaks [CA]: Sage.
- Berger, A. A. (2007). *Media and society: a critical perspectives.* (2nd ed.). Maryland: Rowman & Littlefield.
- McQuail, Denis. (2005). *McQuail's mass communication theory.* London: Sage.
- Metz, C. (1974). *Film language.* New York: Oxford University Press.